

Zakaj dober Bog dopušča boleznim, trpljenju?

S p. Damjanom Ristićem o tem, kaj pomeni prepustiti se Božji previdnosti

Kaj moramo vedeti, ko se lotimo branja knjige o Božji previdnosti iz 17. stoletja?

Saint-Jure je živel že v 16. stoletju, sv. Claude la Colombiere pa v 17. stoletju. Pri obeh zasledim bistveno ignacijansko lastnost, in sicer kaj je temelj človeka: da slavi, časti Boga, mu tako služi in zveliča svojo dušo. V Franciji tistega časa se je razvila mistična šola, ki je poudarjala, da je Jezus v središču, da je potrebno mistično izkustvo in kako do njega priti. Duhovnost pa je bila takrat predvsem domena menihov in plemičev, ki so imeli več časa, da so se posvečali duhovnosti. Že Ignacij Lojolski pa je bil prepričan, da Bog nagovarja prav vsakega človeka, tudi preproste. Ta knjizica je bila zelo priljubljena še zlasti med prvo svetovno vojno.

V čem je razlika med Božjo voljo in usodo?

V slovenščini beseda usoda spominja na besedo sodba, tako je bilo sojeno, tako mora biti. V francoščini pa je ta beseda »destin«, se pravi pomeni smer, v katero boš šel. Božja volja je – kot beremo v tej knjigi – nekaj, kar je navzoče v vsaki stvari. Nemogoče se ji je izogniti. V katero koli smer bo človek šel, tja bo Bog šel zraven.

Ali je človek sploh svoboden, če je vse, kar se zgodi, Božja volja?

Človek je vedno svoboden, da išče in odgovori na Božjo voljo. Pred kratkim so me vprašali, kje svoboda sploh je. Kateri del bivanja svoboda sploh je. Mislim, da je svoboda med impulzom in reakcijo. To je tisti čas, če me nekdo udari po levem licu in ga udarim nazaj. Svoboda je v tem, da se lahko zaustavim in v tistem hipu pogledam, kaj je dobro. Na tak način se soočam z zlom, se mu lahko zoperstavim. Naj udarim nazaj ali ne? Zdi se mi, da je človek svoboden, če se je sposoben odločiti. Človek, ki je poln neurejenih nagnjenj, pa ni svoboden. Toda Bog nam svoje volje ne bo vsilil. Tako nas je ustvaril. Dal nam je svobodo, da se sami odločimo.

Kadar se zgodijo slabe stvari, bi si lahko mislili, da prihajajo od hudiča, ne od Boga.

Trpimo zlo, ki ga sami počnemo, ali pa zlo, ki ga počne nekdo drug, tu so še naravne katastrofe, bolezni ... Še najbolj elegantno se nam zdi, če to zlo pripišemo nekemu drugemu, običajno je to hudič. Ta dva avtorja pa slabe stvari, ki se nam zgodijo, pripiše ta Božji volji. Se pravi, da Bog v nekem smislu zlo dopušča, omogoča. To pa je nekaj strašnega. Ko

sem knjigo bral, se mi je nekaj časa ustavljala. V njej je nekaj, o čemer bi morali razmišljati, pa ne želimo. Avtorja pravita, da se nič ne zgodi, če tega Bog ne dopusti.

Če je Božja volja že določena, zakaj bi potem Boga v molitvi prosili, naj nas usliši? Kakšen je pomen prosilne molitve?

O tem piše Colombiere: odvisno je od tega, kaj molimo in za kaj. Lahko molimo v želji, da se izpolni naša volja, naj se zgodi tako, kot želimo mi. Lahko pa molimo, da bi se izpolnila Božja volja, da bi jo lažje sprejeli in se na nek način z njo poistovetili. Tako bi bilo vse, kar bi prosili, uslišano. Zadovoljstvo najdemo, kadar se odpovemo nečemu svojemu. Na primer starši se morajo vsak dan odpovedovati lastnemu udobju, da je njihovim otrokom dobro. Zame so to študenti, s katerimi se srečujem. Kadar iščemo Božjo voljo, je naša molitev vedno uslišana. Za zgled vzemimo Jezusa v Getsemaniju. Boga je prosil, naj gre križanje mimo, ampak je takoj dodal, naj se zgodi Božja volja. Jezus ni želel trpeti, nihče izmed nas si tega ne želi, ampak kljub temu je že takoj dodal, naj se ne zgodi njegova, ampak Očetova volja. Jezus je sprejel, kar je Bog namenil zanj in za nas.

V knjigi so stvari precej preprosto napisane. Ko jo človek prebere, si reče, da je stvar logična, enostavna, da je treba zaupati Božji previdnosti ... Kaj pa takrat, ko se zares ob blizu srečaš s preizkušnjo, s smrtjo, s hudo boleznijo?

V trpljenju, v težkih trenutkih bolj kot razumsko razlago, kakršna je v knjigi, potrebujemo človeško bližino in tolažbo. V knjigi bomo spoznali eno: da ima človek sposobnost, da s časom pride do spoznanja, da je bilo zlo, ki se mu je zgodilo, za nekaj dobro. Vsi imamo takšne izkušnje, na primer da zaradi lastne hude preizkušnje v preteklosti bolje razumemo človeka, ki je v tem trenutku v podobni stiski. Že to, da smo zraven in prinašamo upanje, ko nekdo utrpel izgubo, ko nekaj pretrpi, je veliko.

Avtorja poudarjata, naj se Bogu zahvaljujemo tudi za slabe stvari. Ima to kakšen smisel?

Zahvališ se lahko šele za nazaj, ko vidiš celo sliko. Ko vidiš, da je iz vsega skupaj prišlo nekaj dobrega. Svetopisemski Job je rekel: »Bog je dal, Bog je vzel, naj bo hvaljeno Gospodovo ime.« Vsi poznamo Jobovo zgodbo. Zgodil se mu je najbolj črn scenarij, kar

Jezuit p. Damjan Ristić je ravnatelj jezuitskega kolegija v Ljubljani pri sv. Jožefu in predavatelj na Teološki fakulteti, pomemben del njegovega poslanstva pa je tudi duhovno spremljanje. Z njim smo se pogovarjali ob knjigi dveh francoskih jezuitov iz 16. in 17. stoletja, za katero je napisal predgovor. Knjizica nosi naslov *Božja previdnost* in odgovarja na vprašanje, zakaj se ljudem dogajajo tudi slabe stvari, če je Bog dober in ima vse v svojih rokah. Foto: Tatjana Splichal

je mogoče. Vse to pove in se 35 poglavij pritožuje. Kaj pomeni sprejeti trpljenje? To je proces. To knjigo moramo večkrat prebrati, da jo dobro razumemo.

Zlo ni Božja volja, je pa zlo možno in je do neke mere dopuščeno. Na misel mi prihaja tudi zgodba, ki jo je uporabljal C. S. Lewis. Pripovedoval je, kako nastaja kip. Najprej imamo marmorni blok, nato pa avtor tolče

v vsakem trenutku. V vsakem trenutku so se zahvaljevali, in poznam ljudi, ki to prakticirajo še danes.

Je bilo vam kdaj težko sprejeti Božjo voljo?

Spomnim se dveh primerov, ki sta me pripeljala v zelo veliko stisko. Prvi primer je bil, ko sem na misijonu v Zambiji, kjer sem bil dve leti, nekoč v bolnišnico peljal neko mamico z otrokom, ki je imel vročino, v bistvu je že umiral. Vozil sem po tistih luknjastih cestah, da bi pravočasno prispeli, in vso pot molil: Bog, daj, da ta mama ne bi trpela, da bi otrok preživel ... In ko smo prispeli, je fant umrl. To je bila groza! Ta izkušnja me je zaznamovala za leta in leta. Druga stvar pa se je zgodila v Kaliforniji. V bolnišnici sem obiskal neko žensko, ki je bila tako debela, da se sploh ni več mogla premakniti. Govorila je, da vse skupaj nima nobenega smisla. Klicala je duhovnika, da bi ji pomagal najti smisel, a nisem našel pravih besed. Preprosto ji nisem znal pomagati.

Moral sem sprejeti, da bosta ta dva trenutka za zmeraj del mojega življenja. V meni izzivata misel, kako vztrajati v dobrem, v sočutju in nemoči, ko odpovem. Jezus, ki je šel na križ – to je strašna reč. Tam so ga mučili, bičali, Bog pa je to gledal. To je bila Božja volja. Kakšen Bog je to?! Jezus

je ostal pokoren. Ampak Bog je videl še onkraj. Trpljenje ni bilo zadnja stvar. Upanje je bilo tisto, ki ga je neslo čez in za njim nese čez tudi nas.

Trpljenja je na tem svetu še in še. Kako lahko ohranimo upanje, ga dajemo drug drugemu, ko pa je življenje včasih tako hudo? Ne vem, kaj je bilo s tisto gospo, pri kateri sem bil. Morda se ji je čez nekaj časa utrnila kakšna misel. Saj poznate tisto igro »od pike do pike«: povežemo pike, kar naenkrat pa se pojavi smiselna podoba. Ta odgovor ne bi potolažil prav nikogar, ki je zdaj v velikem trpljenju. Ko pa človek ne trpi, se že lahko pripravlja tudi na to, da bo trpljenje prišlo in da bo takrat poskušal ohraniti upanje.

Kaj bi torej priporočili, da je v trenutkih bolečine najpomembnejše?

Ko jaz ne zmorem, zmorejo drugi. Imamo skupnost. Ko sam ne zmorem, me nosi moja skupnost: bodisi jezuitska, družina, študentska ... Ta vidik v tej knjigi ni izpostavljen, je pa v trpljenju najmočnejši. Skupnost.

Ali obstajajo kakšne metode, ki bi nam pomagale vaditi sprejemanje Božje volje?

Mojster v tem je bil sv. Ignacij Lojolski. Učil je, da mora človek poznati svojo notranjost. Poznati se mora, ko je potolažen, in opazovati, kako takrat reagira. Ko si v dobrem stanju, takrat se utrdi v dobrem, v upanju, kolikor moreš. Pusti, da te to sonce pregreje. Tako boš nabral še nekaj zaloge za tiste čase, ko te tolažbe ne bo. Ignacij pravi, da se takrat, ko čutimo, da smo v temi, ne zadržujmo po nepotrebnem preveč v temi. Oklenimo se spomina, da so stvari lahko tudi drugačne. Ko ste žalostni, se spomnite, da ste kdaj splavali iz te depresije, da ste enkrat že pregnali temo. Človek se tako z dobrimi izkušnjami osvobaja, raste.

Kar se tiče Božje previdnosti, pa predlagam, da razmišljam, kaj se je v našem življenju že zgodilo lepega, kako me to gradi. Pa tudi, kako me je zmaličilo nekaj težkega. Kljub temu se Bogu zahvalim, mu zaupam, da on že ve, zakaj se je to zgodilo, da bo tudi to obrnil v dobro. To je krščanstvo. Za jude je to pohujšanje, za poganje nespamet, za kristjane pa središče vsega. ■

Intervju je zapis pogovora s p. Ristićem ob predstavitvi knjige *Božja previdnost* 25. januarja 2018.

Pogovarjal se je
SIMON PURGER

Za časopis pripravila M. P.
Posnetek pogovora je na voljo na www.druzina.si.

KADAR IŠČEMO BOŽJO VOLJO, JE NAŠA MOLITEV VEDNO USLIŠANA.

Knjigo *Božja previdnost* je prevedel Marjan Poljanec.